

функції, як збір, систематизація, стандартизація, інтерпретація медичного терміна і передача знань в області медицини. Застосування історико-типологічного підходу показало, що АН, включаючи свої лінгвістичні і внілінгвістичні параметри, є однією з найважливіших функціональних одиниць в системі загальноанглійської медичної термінології. АН стояли у її історії, завдяки чому всередині них існують анатомічні терміни, ілюструючі всі етапи розвитку медичної термінології.

Ми приходимо до висновку, що анатомічна номенклатура, не будучи лінгвістичним словником, виконує практично всі основні функції термінографічних словникових посібників, за винятком експлікаційної, а саме пояснювальної, з описом граматичних і орфографічних характеристик, кодифікацією багатозначності терміна і ілюстрацією його використання в медичному дискурсі. Перспективою подальшого дослідження є детальне вивчення всіх внілінгвістичних і лінгвістичних параметрів і характеристик лінгвістичних словникових посібників, опублікованих в межах англійської медичної термінології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордієнко Е.В. Медична англійська лексикографія: питання типології і функцій словників // Теоретичні і практичні аспекти романсько-німецької філології і методики викладання іноземних мов: збірник наукових статей. – Випуск 2. – Гомель: ГГУ ім. Ф. Скорины, 2016. – С.147-151.
2. Карпова О.М., Щербакова Е.В. PR : проблеми термінографічного опису / О.М. Карпова, Е.В.Щербакова. Іваново : Іван, гос. ун-т, 2005. – 184 с.
3. Лейчик В.М. Терміноведення : Предмет, методи, структура. / В.М. Лейчик. 4-е изд. М. : Книжний дім «Ліброком», 2009. – 256с.
4. Маджаєва С. І. Медичні терміносистеми : становлення, розвиток, функціонування : автореферат дис. ... доктора філологічних наук : 10.02.19 / С.І. Маджаєва. – Волгоград. гос. соц.-пед. ун-т. – Волгоград, 2012. – 37 с.
5. Чернявський М.Н. Короткий огляд історії і проблем упорядкування медичної термінології // Енциклопедичний словник медичних термінів. М., 1984. Т. 3. – С. 410-424.
6. Brekke M. Lexicography and Terminography: A Complementary View // Language for Special Purposes: Perspectives for the New Millennium. – Tübingen : M. Niemeyer, 2001. – P.179-187.
7. Dictionary of Lexicography / edited by Hartmann R.R.K. and James G. – London and New York : Routledge, 2002.
8. Džuganová B. English medical terminology – different ways of forming medical terms /B. Džuganová // JAHR. – 2013. – Vol. 4. No.7. – P. 55-59.
9. Gouws R.H. En Route to a New Dictionary Typology / Southern African Linguistics and Applied Language Studies. – 2007. – Vol. 25. Issue 3. – P. 319 -331.
10. Hartmann R.R.K. Pure or hybrid? The development of mixed dictionary genres / Facta Universitatis Series: Linguistics and Literature – Vol.3, No 2, 2005. – P.193-208.
11. Landau S. I. Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography. 2nd edn. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 496 p.
12. Soler V. Medicine and linguistics: A necessary symbiosis in medical titles / V. Soler // The Journal of the European Medical Writers Association. – 2007. – Vol. 16. – No. 4. – P.151-152.

УДК 378.091.12.011.3-051:61:17.022.1

Горецька А.М., Завгородня Н.І., Нікуліна Н.О.

Харківський національний медичний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ

В статті розглядаються актуальні питання психолого-педагогічної майстерності викладачів вищої медичної школи, особливості їх реалізації та

шляхи формування та покращення. Представлено систему підвищення кваліфікації викладацького складу («Школа молодого викладача») та результати її впровадження в практику.

Ключові слова: психолого-педагогічна майстерність, компетенції викладача, імідж викладача, вища медична школа

В статье рассматриваются актуальные вопросы психолого-педагогического мастерства преподавателей высшей медицинской школы, особенности их реализации, пути формирования и улучшения. Представлена система повышения квалификации преподавательского состава («Школа молодого преподавателя») и результаты ее внедрения в практику.

Ключевые слова: психолого-педагогическое мастерство, компетенции преподавателя, имидж преподавателя, высшая медицинская школа

The article discusses current issues of psychological and pedagogical skills of teachers of high medical school, the features of their implementation, ways of formation and improvement. The system of advanced training of the teaching staff ("School of the young teacher") and the results of its implementation in practice are presented.

Key words: psychological and pedagogical skills, pedagogical competence, high medical school

Сучасна система вищої медичної освіти має на меті підготовку кадрів для ефективної роботи у закладах надання усіх рівнів медичної допомоги з урахуванням постійно зростаючих потреб отримувачів послуг в якісному та ефективному медичному обслуговуванні. На фоні безперервної змінення пануючих раніше патерналістських основ в системі взаємин «лікар-пацієнт» та з огляду на загальну гуманізацію професійної діяльності лікаря, а також в умовах, коли пацієнт має можливість здійснювати вибір спеціаліста, особистість лікаря стає важливим елементом, що може впливати як на вибір спеціаліста, так і на подальшу із ним взаємодію (формування комплаєнтних взаємовідносин). Способом представлення своїх особистісних якостей, які є найбільш вдалим для результативного виконання роботи, є сформований імідж лікаря-спеціаліста.

Медичне студентство, що поступово формує не тільки професійні компетенції, а й інтеріоризує образ своєї професійної ролі на майбутнє, вперш за все спирається на приклад професійної поведінки, деонтологічних підходів та етики взаємин викладачів [1].

На нашу думку, викладач медичного університету займає унікальну позицію, одночасно уособлюючи як образ викладача, так і роль лікаря.

Педагог та лікар як особистості визначаються не тільки рівнем професійної підготовки, досвідом, знаннями, вміннями, кваліфікацією, а так суспільними відносинами в сфері професії. Специфіка викладацької роботи в системі медичної освіти складається в одночасному перебуванні у двох ролях – лікаря та викладача, які проявляються в різних формах його буття.

В умовах вирішення завдання розвитку медицини та медичної освіти відповідно до європейських та світових стандартів, найважливішими якостями особистості стають критичне мислення, ініціативність, здатність творчо підходити до вирішення завдань і знаходити нестандартні рішення, вміння вибирати професійний шлях, готовність навчатися протягом усього життя (безперервний професійний розвиток) [2,3].

З іншого боку, в період, коли невпинно посилюється технократизація медицини, загострюється боротьба за економічну доцільність діяльності лікаря,

питання біоетики та деонтології набувають все більшої актуальності. Безумовно, не викликає сумніву той факт, що обличчя сучасного лікаря визначається не тільки технічним боком його діяльності (hard skills), але й поведінкою біля ліжка хворого, манерою спілкування, ефективністю його взаємодії з пацієнтами, їхніми родичами, своїми колегами, а також молодшим медичним персоналом (soft skills) [4].

На нашу думку, на формування сучасного та компетентного лікаря, крім професійних знань впливає і його імідж, основною функцією якого є можливість конкурентноспроможно, сучасно та ефективно використовувати професійні якості на ринку праці.

Метою нашого дослідження було окреслення рольової позиції психолого-педагогічної майстерності у формуванні іміджу викладача медичного університету, як першого образу лікаря та педагога для медичного студентства.

У Харківському національному медичному університеті історично значна увага приділяється питанням корпоративного іміджу та світогляду викладацького складу та загалом усіх учасників педагогічного процесу (прийнятий та впроваджений Кодекс корпоративної етики працівників ХНМУ) [5].

Невід'ємною частиною формування репутації викладача у сучасних умовах є його психолого-педагогічна підготовка. Зокрема, теоретичні знання та практичні вміння (до рівня педагогічної майстерності) у галузі педагогіки вищої школи та психології навчального процесу в умовах вишу.

З метою забезпечення можливості отримання вищезначених компетенцій та/або їх покращення в Харківському національному медичному університеті розроблено систему підвищення кваліфікації викладацького складу, що була створена з урахуванням сучасних тенденцій та алгоритмів надання послуг в сфері освітнього процесу зважаючи на їх особливості в медичному навчальному закладі.

На практиці проведення психолого-педагогічної підготовки викладачів реалізовано на базі Навчально-наукового інституту якості освіти в рамках внутрішньовузівської системи підвищення кваліфікації викладачів ХНМУ – «Школа молодого викладача».

«Школа молодого викладача» проводиться протягом навчального року та складається з 18 занять, які включають як теоретичний блок - курс лекцій, так і практично орієнтовані зустрічі, реалізовані в формі майстер-класів та тренінгів. Змістотворчою основою занять є формування та удосконалення навичок міжособистісного спілкування, ораторського мистецтва, технології активних та ігрових методів навчання, комунікації з вітчизняними та іноземними студентами (основи етноетикету), профілактика емоційного вигорання та професійної деформації, попередження мобінгу та булінгу, розвиток навичок медіації при вирішенні конфліктних ситуацій зі студентством та колегами, формування іміджу викладача та майбутнього лікаря.

На установчому занятті слухачами курсу заповнюється анкета самооцінки, у якій їм запропоновано критерії психолого-педагогічної майстерності, що вони мають оцінити самостійно за 10-ти бальною шкалою. Запропоновані критерії виявлялися шляхом опитування попередніх випусків «Школи молодого викладача». У результаті відбору в анкету були включені наступні фактори психолого-педагогічної майстерності: «вміння зацікавити слухачів та утримувати увагу», «доступність викладання матеріалу», «ораторська майстерність, комунікативність», «навички розвитку критичного мислення у студентів», «використання сучасних технологій викладання», «вміння встановити контакт зі

студентом», «вміння вирішити конфлікту ситуацію», «постійне самовдосконалення», «загальна ерудованість та культура», «вміння контролювати та розподіляти час», «навички формування іміджу майбутнього лікаря».

На нашу думку, заповнення анкети перед початком занять дає змогу попередньо критично оцінити власні можливості та самостійно визначити проблемі напрями, що на думку самого слухача «Школи молодого викладача» потребують опрацювання та удосконалення. Таким чином, опитування спрямоване на розвиток саморефлексії викладача ще перед початком роботи та «заповнення білих плям» протягом курсу.

Після курсу викладачі знову заповнюють дану анкету та оцінюють еволюцію як своєї майстерності загалом, так і конкретних професійних якостей зокрема.

Результати дослідження свідчать про те, що основними мішенями курсу виявляються: «вміння зацікавити слухачів та утримувати увагу», «ораторська майстерність, комунікативність», «навички розвитку критичного мислення у студентів», «використання сучасних технологій викладання», «вміння вирішити конфлікту ситуацію», «навички формування іміджу майбутнього лікаря».

Подібна картина відображає актуальну тенденцію педагогічної практики, яка орієнтована на постійне утримання авторитету серед студентства (в епоху тотального доступу до інформації) та створення в педагогічному процесі сприятливої психологічної атмосфери. В подальшому отримані компетенції можуть бути самостійно підтримувані викладачем для вирішення нових актуальних завдань освітнього процесу.

Крім того, подібні якості набувають особливої значущості саме для викладачів медичних закладів вищої освіти. Мова йде про залучення до процесу «третьої особи» - пацієнта або актора, що зображає стани та хвороби, що само по собі є стресотворюючим чинником та має бути взяте до уваги в процесі проведення заняття.

При повторному опитуванні спостерігається підвищення оцінки з 55-65% до 80-85% серед основних факторів психолого-педагогічної майстерності.

Аналіз отриманих даних та спілкування із викладачами протягом занять також виявили тенденцію до розгалуження сприйняття поняття майстерності викладання серед студентів та серед викладачів.

Так, виявленим основним внутрішнім конфліктом викладачів вбачається певне протиріччя між тим, що студенти з одного боку оцінюються лише за якістю знань (hard skills), а з іншого не оцінюються їх компетенції у сфері так званих soft skills, а саме: вміння вирішувати складні завдання, критичне мислення, креативність, управління людьми, навички координації та взаємодії, емоційний інтелект, судження і прийняття рішень, клієнтоорієнтованість, вміння вести переговори і когнітивна гнучкість. Таким чином зусилля викладачів лише дотично спрямовані на формування так званих soft skills, які взагалі не оцінюються тестами (ліцензійний іспит «КРОК» та IFOM).

Перспективою даного дослідження вбачається опитування студентів за даними критеріями з метою оцінки психолого-педагогічної майстерності викладачів (персоніфіковано), яке в тому числі має на меті побудову індивідуалізованого рейтингу науково-педагогічної діяльності викладача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ.

- конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 16–17 трав. 2019 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2019. – 332 с.
2. Шляхи реформування системи вищої медичної освіти в Україні в сучасних умовах / О. В. Лінчевський, В. М. Черненко, Ю. С. П'ятницький, І. Є. Булах // Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку)». м. Тернопіль. - 2017. - Т. 1. - С. 3-5
3. Гордійчук С. В. Створення стандартів нового покоління у забезпеченні якості медичної освіти / С.В. Гордійчук // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Науково-методичний журнал. – К.,– Випуск 1-2 (46- 47), 2016. – 121-126с.
4. Емоції лікаря-хірурга та ефективність лікування пацієнта / Н. І. Завгородня // Харківська хірургічна школа. - 2010. - № 5. - С. 94-97.
5. http://knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1130&Itemid=63&lang=uk

УДК 811.124'373

Grzybek Grzegorz

**Kierownik Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej, Instytut Pedagogiki,
Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, Polska**

Siwek Szymon

Prešovská univerzita, Prešov, Slovakia

EDUKACJA SEKSUALNA CZY SAMOWYCHOWANIE EROTYCZNE.

REFLEKSJA ETYCZNA

Celem refleksji jest wskazanie różnicy między edukacją seksualną a samowychowaniem erotycznym. W tym celu, krótko zostanie przedstawiona edukacja seksualna oraz idea samowychowania erotycznego opartego na teorii etyki rozwoju.

Edukacja seksualna. Ważne jest także przeciwstawienie edukacji seksualnej wychowaniu seksualnemu. Edukacja seksualna zwykle jest związana z przekazem odpowiedniej wiedzy o seksualności pozwalającej na bezpieczne i niekolizyjne korzystanie z przyjemności płciowych. Wychowanie seksualne zaś winno obejmować dwa nurty: pierwszy to informacyjny, wiedza oddziaływująca na zdolności poznawcze wychowanek oraz formacyjny, który oznacza oddziaływanie na zdolności wolitywne z uwzględnieniem w nich roli uczuć. Celem tego oddziaływania jest doprowadzenie do pełnego przyjęcia, że celem płciowości jest prokreacja, a w niej tkwi sens, a także celowość ludzkiej seksualności [1] wychowania seksualnego w nurcie chrześcijańskim jest zintegrowanie energii seksualnych z osobowością człowieka. Wychowanie seksualne w nurcie chrześcijańskim ma prowadzić do integracji seksualnej, w której wszystkie sfery życia są ze sobą właściwie połączone i przyczyniają się do rozwoju człowieka, a także go umożliwiają. To pociąga za sobą także inne założenie: jeśli seksualność człowieka stanowi jego integralną część, to też problemy dotyczące tej sfery nie mogą być rozwiązywane, bez całościowo pojętej osoby ludzkiej [2]. Nie można zatem właściwie zrozumieć seksualności człowieka bez ujęcia osobowo-jednoczącego, to jest obejmującego zarówno sferę biologiczną, psychiczną i duchową [3].

Należy wskazać także na socjalizację seksualną. Podlega niej osoba bezwiednie, gdzie będąc osobom określonej płci ma się poddać oczekiwaniom i społecznym wzorom seksualnego zachowania. Na zakres socjalizacji wpływa przede wszystkim kultura i religia.

Samowychowanie erotyczne a etyczny erotyzm. W koncepcji etyki rozwoju w odniesieniu do wychowania w sferze seksualnej dwa elementy są kluczowe: samowychowanie erotyczne i etyczny erotyzm. Etyka rozwoju „to teoria ukazująca normatywny wymiar rozwoju człowieka, w którym podstawowymi założeniami są tezy o